

Käräjäotteita Kimon ruukista vuonna 1772

Matti Lehtiö

Vuorikäräjät Kimon ruukissa 12. päivänä v.1772 § 13.

Kimon ja Orisbergin rautaruukin isännöitsijä, jalo ja korkeasti kunnioitettu herra Anders Qvist pyysi puheenvuoroa ja esitti, että hänen ollessa mainittujen yritysten johtajana, hän oli monesti todennut, että sysien toimittajien ja vastaanottajien välillä esiintyy eripuraisuutta ja tyytymättömyyttä, ja se on hänen mielestään yhä vain lisääntymässä. Riesa olisi hänen mielestään suuressa määrin vältettävissä, mikäli vuorikäräjät määräisi ja valtuuttaisi jonkun luottamusta nauttivan henkilön ruukille toimitettavien sysien mittaajaksi. Samalle henkilölle olisi lisäksi myönnettävä valtuudet valvoa, että ruukille toimitetut sysierät mitataan Kunink. asetuksen ja säädösten määräämillä mitoilla ja että tavaran laatu täyttää asetetut vaatimukset. Herra isännöitsijä ilmoitti katsoneensa tehtävään sopivan henkilön ja pyysi vuorikäräjäoikeudelta lupaa saada esitellä kansalainen Johan Steltzenin, joka ruukissa oleskelunsa aikana on osoittanut säyseää ja nuhteetonta käytöstä, sekä oppinut ne tiedot ja taidot, jotka tehtävän hoitamisessa tarvitaan.

Vuorikäräjäoikeus kutsui tämän johdosta mainitun Steltzenin oikeuden eteen lausumaan oman mielipiteensä ehdotuksen johdosta. Kuultava ilmaisi olevansa halukas ja tyytyväinen ottamaan ehdotetun tehtävän vastaan niillä palkka- ym. ehdoilla, joista tulee sovittavaksi hänen ja ruukin välillä. Kun vuorikäräjälautakunta tämän jälkeen yhtyi ruukin isännöitsijän esittämään lausuntoon Steltzenin maineesta, valtuutti vuorikäräjäoikeus Kunink. Majt:n 6.7.1649 antaman armollisen asetuksen ja sysimandaatin 1 §:n nojalla Johan Steltzetin valvojaan sysien ostoja ja toimituksia täällä Etelä-Pohjanmaalla olevissa Kimon, Orisbergin ja Oravaisten rautaruukeissa. Hänelle maksettavasta palkasta ja muista eduista on sovittava ruukin johdon kanssa, mutta jossa asiassa vuorikäräjäoikeus vastaisuudessa antaa tarvittaessa ohjeet, kuitenkin niin, että palkkaehtojen johdosta ei koidu rahvaalle kustannuksia. Vuorikäräjäoikeus velvoitti Steltzenin valvontatehtävässään tarkasti noudattamaan sysien hankinnasta ja ostamisesta olemassa olevia ja vasta tulevia asetuksia ja säädöksiä. Nimityksestä annetaan hänelle pöytäkirjan ote todistukseksi.

Kun edellä oleva oikeuden päätös oli julistettu, kutsuttiin vastanimitetty valvoja Johan Steltzen oikeuden eteen vannomaan virkavalansa sekä kuulemaan tehtävänsä liittyvät velvoitukset, jonka jälkeen hän sai luvan poistua.

Käännös: Leijo Keto

Vuorikäräjät Kimon ruukissa 12. päivänä v.1772 § 14.

Kimon ruukin kankivasaraseppä Elias Hahne on näille käräjille haastanut verotalollisen Anders Michelssonin Kimon kylästä, vastaamaan siitä, että on häirinnyt kantajaa haukkumasanoin sekä puhunut varomattomasti kruunun leimamerkeistä.

Asian käsittelyn alkaessa olivat kantaja ja haastettu molemmat läsnä, ja kantaja vahvisti kanteen sisällön oikeaksi. Vastaaja kiisti sen sanoen, että kun kantaja oli pari viikkoa sitten ollut kankipajalla ottamassa vastaan vastaajan tuomia sysiä, oli hän niitä mitatessaan ollut pikkumaisen tarkka, josta vastaaja oli saanut aiheen pikaistuksissaan tiuskaista, että mittauspuihan kantaja oli hoidellut kuin varas ja lurjus. Jälkeenpäin vastaaja arveli sanoneensa pahasti ja pyysi heti sanomaansa anteeksi sanoen kantajaa rehelliseksi ja sävyisäksi mieheksi. Sitä vastoin vastaaja kielsi sanoneensa mitään sopimatonta kruunun leimamerkeistä, josta kantaja oli hakenut häntä syytteeseen. Kantaja sanoi kuitenkin hänellä olevan tästä todisteita.

Ennen asian jatkokäsittelyä katsoi vuorikäräjäoikeus aiheelliseksi harkita, kuuluiko tämä asia oikeusistuimen ratkaisovaltaan. Asian osapuoli pyydettiin poistumaan ja lautakunnan harkinnan tuloksena päädyttiin seuraavaan päätökseen:

Koska esillä oleva riitajuttu kankivasaraseppä Elias Hahnen ja Kimon kylästä kotoisin olevan verotalollisen Anders Michelssonin välillä koskee muuatta heidän keskeistä sanasotaa ja lievästi ajattelematonta lausumaa kruunun leimamerkeistä, ei se ole sellainen asia, joka liittyy vuoritoimeen ja siihen kuuluvan aineksen varastoinnin, käsittelyn ja hoidon piiriin, eikä saman elinkeinotoiminnan piiriin liittyvien varkauksien, salakaupan, seppiä ja ruukin palveluksessa olevaa muuta väkeä ja heidän keskeisiä erimielisyyksiä eikä kaivos- ja ruukkiyrityksiä koskevien asioiden piiriin. Niin ollen vuorikäräjäoikeus ei oikeudenkäyntikaaren 10. luvun 11 §:ään nojautuen voi ottaa asiaa käsiteltäväkseen, mikä annettiin osapuolille tiedoksi.

Käännös: Leijo Keto